

Обобщение на информацията от отчетните данни на общините за финансовото им състояние към края на второто тримесечие на 2024 г.

Анализът на данните в края на второто тримесечие на 2024 г., спрямо края на 2023 г., както и спрямо същия период на 2023 г., показва следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Делът на приходите в общите постъпления за страната е 27,37%, спрямо 26,85% в края на 2023 г., като спада спрямо същия период на миналата година – 32,30%. Броят на общините, които отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от стойността на показателя за страната, е 43, спрямо 45 в края на месец юни 2023 г., при 44 общини към края на предходната година.

Делът на покритие на разходите за местни дейности с приходи за страната нараства до 92,05%, спрямо 74,08% в края на миналата година. Стойността на показателя намалява спрямо същия период на миналата година, когато е била 103,96%, като 48 общини постигат резултат над стойността за страната (40 бр. са към същия период на миналата година и 45 броя – към края на 2023 г.).

Приходите превишават разходите за местни дейности към края на тримесечието при 13,58% от общините, или 36 общини. През същия период на миналата година този брой е бил 47, а към края на 2023 г. – 9.

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – стойността на показателя за страната към края на второто тримесечие на 2024 г., е 13,82% (10,21% към същия период на миналата година и 1,64% в края на 2023 г.). Броят на общините, отчитащи резултат над средния, е 91, към края на второто тримесечие на 2023 г. са 72 и 150 – към края на 2023 година. Бюджетното салдо на общините на национално ниво е положително в размер на 989,7 млн. лв., поради което и делът му от общите постъпления е положителна величина.
- Общият размер на общинския дълг към 30.06.2024 г. е 1 711,2 млн. лв., като нараства с 271,7 млн. лв. спрямо същия период на миналата година и намалява с 59,3 млн. лв. спрямо края на 2023 г. Средното за страната равнище на размера на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности е 42,79 % (при 46,58 % към края на предходната година). Общините използват дългосрочни заеми както за съфинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансова дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени, така че да не превишават фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).
- Към края на наблюдавания период размерът на просрочените задължения по бюджетите на общините е 106,1 млн. лв., като нарастват с 16,9 млн. лв. спрямо месец юни 2023 г. и намаляват с 52,1 млн. лв. спрямо размера към 31.12.2023 г.
Делът на просрочените задължения от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия на национално равнище към юни 2024 г. спада до 2,65 %, при 4,16 % в края на предходната година. Броят на общините с този показател над средното равнище за страната е 59 към 30.06.2024 г., като 67 е броят им към края на 2023 година.
- Население на един общински служител – стойността на показателя за страната е 261 към края на месец юни 2024 г., при 253 към 30.06.2023 г. и 265 към края на 2023 година.

Общините със стойност на показателя над стойността за страната са 47 към края на текущото тримесечие.

- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е 58,25%, като за същия период на миналата година и към края на 2023 г. е съответно 56,13% и 54,76%. Общините със стойност на показателя над стойността за страната са съответно 161, при 155 за същия период на миналата година и 156 към края на 2023 година.

Показател за инвестиционна активност - дял на капиталовите разходи в общите разходи

Към края на текущото тримесечие при общините се наблюдава слаба инвестиционна активност – 12,04%, като тя намалява с 2,98 процентни пункта, в сравнение с данните към края на 2023 г., когато стойността на този показател за страната е 15,02%. Инвестиционната активност за страната се подобрява минимално спрямо същия период на миналата година – 11,72%.

Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от стойността на показателя за страната в края на второто тримесечие на 2024 г., е 131 при 134 за същия период на миналата година и 146 към края на 2023 година

Други показатели за финансовото състояние на общините

- Наличните в края на юни 2024 г. задължения за разходи към годишния размер на разходите на общините са 2,8 % (6,3 % - към 31.12.2023 г.). Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 75 (52 към края на 2023 г.). Към 30.06.2024 г. в 7 общини задълженията за разходи към годишния размер на разходите превишава 15 на сто (при 15 общини към края на 2023 г.).

Общини с най-голям дял на задълженията за разходи, спрямо годишните разходи:

Септември	29,5%
Белоградчик	24,0%
Доспат	22,2%
Кърджали	20,2%
Велинград	20,1%

- Наличните в края на юни 2024 г. поети ангажименти за разходи по бюджета на общината към годишния размер на разходите на национално равнище са 39,4% (52,4% към 31.12.2023 г.) по данни от сборните оборотни ведомости на общините. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 103, при 71 към края на предходната година. Към 30.06.2024 година в 57 общини размерът на поетите ангажименти за разходи към годишния размер на разходите превишава 50 на сто.

Общини с най-голям дял на поетите ангажименти за разходи, спрямо годишните разходи:

Бяла (обл. Варна)	283,7%
Опан	210,8%
Минерални бани	173,8%
Лесичово	150,3%
Кресна	134,7%

- Делът на просрочените задължения по бюджета от годишния размер на разходите на национално равнище към края на второто тримесечие спада до 0,7%, при 1,3% към края на предходната година. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, намалява до 57 (64 са към 31.12.2023 г.). Към края на второто тримесечие на 2024 г. общините с просрочени задължения, които превишават 5 на сто от годишния размер на разходите, са 12, докато към края на миналата година те са 21.

Общини с най-голям дял на просрочените задължения, спрямо годишните разходи:

Велинград	23,1%
Белоградчик	19,7%
Доспат	18,7%
Струмяни	15,3%
Пазарджик	11,6%

- Общините с отрицателно бюджетно салдо към края на второто тримесечие на 2024 г. са 66 (за сравнение към 31.12.2023 г. са 134), като най-голям дефицит се отчита в следните общини:

	/лв. /
Кърджали	-10 532 475
Перник	-8 607 463
Струмяни	-4 647 994
Поморие	-4 099 049
Сунгурларе	-3 743 920

Забележка: Предвид факта, че към края на второто тримесечие на 2023 г. Законът за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2023 г. не беше приет от Народното събрание, съответно не бяха приети общинските бюджети за 2023 г., липсва информация за размера на планираните приходи и разходи по общинските бюджети, поради което не може да бъде предоставена информация към 30.06.2023 г. по някои показатели, като например:

- Размер на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от централния бюджет (ЦБ);
- Просрочени задължения като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от ЦБ;
- Дял на просрочените задължения по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на задълженията за разходи по бюджета от планираните разходи за 2023 г.;
- Дял на поетите ангажименти по бюджета от планираните разходи за 2023 г.

ОБЩИНИ С ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ

За общините, за които въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, оборотните ведомости и информацията в Регистър общински дълг и по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2023 г. се установи, че отговарят на три и повече от критериите по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и са определени съгласно тази законова разпоредба като общини с финансови затруднения, данните за финансовото състояние към

30.06.2024 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 42,4 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година размерът на просрочените им задължения се е увеличил общо със 7,4 млн. лв. в резултат на увеличението в 6 от тях с 8,9 млн. лв. и намалението в 5 общини общо с 1,5 млн. лв. спрямо края на 2023 г. се наблюдава намаление на просрочените задължения с 11,6 млн. лв., като намаление в общ размер на 11,8 млн. лв. е отчетено при 9 общини, а при 2 общини е отчетено увеличение в размер на 0,2 млн. лв.

Една община не отчита просрочени задължения за наблюдаваните периоди.

Задълженията за разходи по бюджета са в размер на 89,1 млн. лв.

Размерът на задълженията за разходи на общините с финансови затруднения се е увеличил, спрямо същия период на миналата година, с 20,6 млн. лв. (при 9 общини увеличението е с 20,9 млн. лв., а при 3 намалението е общо с 0,3 млн. лв.). спрямо края на 2023 г. намалението в размера на задълженията е 8,0 млн. лв., като е реализирано в резултат на намаление с 9,8 млн. лв. в 9 общини и увеличение с 1,8 млн. лв. в 3 общини.

Поетите ангажименти са в размер на 290,1 млн. лв.

Поетите ангажименти са се увеличили със 127,5 млн. лв., спрямо същия период на миналата година, което е в резултат на увеличението със 127,9 млн. лв. в 11 от общините и на намаление с 0,4 млн. лв. при 1 община с финансови затруднения. спрямо края на 2023 г. се наблюдава увеличение с 87,0 млн. лв., произтичащо от увеличение при 10 общини в размер на 94,5 млн. лв. и намаление при 2 общини в размер на 7,5 млн. лв.

За второто тримесечие на 2024 г. нито една община не изпълнява план за финансово оздравяване, за целите на изпълнението на който е отпуснат временен безлихвен заем по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ.

Към 30.06.2024 г. остатъчният размер на дължимите временни безлихвени заеми, предоставени по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ. на общините с приключила процедура по финансово оздравяване през 2022 г. – Неделино и Чепеларе, при които крайният срок за погасяване на заемите е приключил, е 1,1 млн. лв.

/в лева/

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към крайния срок за погасяване	Остатъчен размер на заема към 30.06.2024 г.
7107	Неделино	03.07.2020 г.	01.12.2022 г.	3 000 000	3 000 000	769 300
7110	Чепеларе	24.04.2020 г.	01.12.2022 г.	2 500 000	2 500 000	353 400
Общо:				5 500 000	5 500 000	1 122 700

На основание чл. 106 от ЗПФ Министерството на финансите прихваща невъзстановените заеми на общините Неделино и Чепеларе с подлежащите им на отпускане средства за целева

субсидия за капиталови разходи съгласно чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Прихванатите средства са в размер на 2,2 млн. лв., от които за община Неделино 1,1 млн. лв. и за община Чепеларе 1,1 млн. лв.

ПРОСРОЧЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Просрочените задължения на общините към 30.06.2024 г. са в размер на **106,9 млн. лв.**, в т.ч. по бюджета на общините – **106,1 млн. лв.**

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 108 общини (40,8 % от общия брой общини), 157 общини завършват второто тримесечие на 2024 г. без просрочени задължения в бюджета. Сравнено със същия период на миналата година, намаление на просрочените задължения отчитат 23,4% (62 общини), като общият размер на реализираното от тях намаление е близо 17,1 млн. лв. За същия период 52 общини (19,6% от всички) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 34 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 6,8 млн. лв. и съставляват около 6,4% от размера на просрочените задължения по бюджетите на общините.

Размерът на просрочените задължения по бюджетите по области е, както следва:

Област	Юни 2023 г.	Декември 2023 г.	Юни 2024 г.
	/лв./	/лв./	/лв./
Благоевград	14 608 713	15 673 616	7 281 939
Бургас	2 069 186	3 075 435	3 418 775
Варна	433 084	1 542 654	754 171
Велико Търново	1 224 526	2 822 427	1 341 586
Видин	5 178 053	5 326 769	5 045 019
Враца	2 550 881	3 161 174	2 526 923
Габрово	2 051	349 259	2 051
Добрич	817 088	2 722 512	2 164 544
Кърджали	4 744 239	8 105 107	7 010 316
Кюстендил	3 524 681	4 306 163	4 583 263
Ловеч	0	5 023 754	0
Монтана	1 161 265	2 612 249	1 841 000
Пазарджик	26 866 920	55 797 969	45 822 994
Перник	2 400 274	6 077 726	3 404 700
Плевен	131 854	249 509	197 007
Пловдив	2 750 591	9 715 791	2 997 219
Разград	160 485	914 166	60 555
Русе	130 591	16 487	17 070
Силистра	1 542 550	2 219 421	1 474 654
Сливен	58 459	20 940	18 290
Смолян	10 824 573	13 683 288	8 206 499

София - град	816 946	5 258 729	1 860 804
София	2 096 124	3 683 930	2 352 415
Стара Загора	1 506 431	3 745 091	2 407 742
Търговище	16 468	413 739	146 051
Хасково	3 534 732	1 680 600	1 153 077
Шумен	42 297	22 638	0
Ямбол	11 894	11 894	11 894
Общо	89 204 956	158 233 037	106 100 558

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 0,8 млн. лв., или 0,8% от общия размер на просрочените задължения на общините.

Общата сума на просрочените задължения на общините намалява с приблизително 51,9 млн. лв., спрямо края на 2023 г., но е по-висока с 16,2 млн. лв., спрямо същия период на миналата година.

Динамиката в размера на просрочените задължения по бюджетите на общините е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2017 г.	146,1
31.12.2018 г.	122,2
31.12.2019 г.	171,8
31.12.2020 г.	127,8
31.12.2021 г.	118,7

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2022 г.	91,0
31.12.2023 г.	158,2
31.03.2024 г.	125,5
30.06.2024 г.	106,1

НАЛИЧНИ СРЕДСТВА

Към 30.06.2024 г. общините отчитат налични средства в размер на 3 453 млн. лв., от които 3 171 млн. лв. отчетени по бюджетите, 105,3 млн. лв. в сметките средства от Европейския съюз и 176,7 млн. лв. наличност по набирателни сметки.

Отчетените по бюджетите на общините наличности към края на юни 2024 г., се увеличават с 1 039,4 млн. лв. спрямо декември 2023 г. и с 468,7 млн. лв. спрямо юни 2023 г. С най-голям относителен дял е отчетената наличност в левове по сметки в края на периода 94,8% от отчетените средства или 3 004,4 млн. лв.

Спрямо края на предходната годината общият размер на наличните средства на общините нараства с 1 042,9 млн. лв., а увеличението спрямо същия период на 2023 г. е 418 млн. лв., тъй

като размерът на наличните средства в сметките за средства от Европейския съюз намалява през наблюдаваните периоди, компенсирайки част от общото увеличение.

Наличностите по бюджетите на общините се формират основно от средства от предоставени допълнителни трансфери, вкл. за целеви разходи и от целевата субсидия за капиталови разходи от предходната година, от провежданата данъчна кампания и наличните средства от получени субсидии по чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Наличностите по сметките за СЕС се формират от получени средства за изпълнение на европейски проекти. Средствата по набирателните сметки се формират от преведени депозити и гаранции и подлежат на възстановяване.

ОБЩНСКИ ДЪЛГ

Общинският дълг и общинските гаранции към 30.06.2024 г. възлизат на 1 714,4 млн. лв., в т. ч. 980,8 млн. лв. вътрешен (57,2%) и 733,6 млн. лв. (42,8%) външен дълг. Голяма част от общинския дълг и общинските гаранции – 1 546,5 млн. лв. (90,2%), са предназначени за инвестиционни проекти, включително и финансирани със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове, Европейските фондове при споделено управление, чрез други инструменти на Европейския съюз. Дългът на Столична община формира 42,1% от общия размер на дълга. Прямо края на 2023 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции намалява с 59,7 млн. лв., което се дължи на намаление на размера на вътрешния дълг със 113,1 млн. лв. и увеличение на размера на външния дълг с 53,4 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват планове за финансово оздравяване при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. По този начин местните власти ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.